

Robert Louis Stevenson

SLALLA

ekrizky.sk

Olalla

ROBERT LOUIS
STEVENSON

EKNIZKY.SK

Olalla by Robert Louis Stevenson is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Olalla

„Tak,“ pravil doktor, „má úloha je skončena a s trochou marnivosti bych mohl dodat, dobře skončena. Zbývá ještě dostat vás z tohoto studeného a jedovatého města na dva měsíce na čistý vzduch při úplném odpočinku. Ale to už je vaše věc. Ale v tom prvním bych vám mohl ještě pomoci. Je to taková divná náhoda, ale stalo se, že tu právě byl u mne Padre, který přišel z venkova. Máme sice různá zaměstnání, ale jsme staří přátelé a tu on mne žádal o radu ve věci jednoho ze svých farníků. Byla to rodina — ale vy neznáte Španělsko a také neznáte jména našich největších šlechtických rodů a grandů. Snad vám tedy postačí, když vám řeknu, že to byla kdysi vznešená rodina, která dnes se nachází v úplném

úpadku. Nic jim nepatří, kromě residence a několika mil opuštěné hory, kde by se snad ani koza neuživila. Ale dům sám je překrásný palác, stojí na výšině mezi pahorky a je tam velmi zdrávo. A tak sotva jsem zaslechl příběh svého přítele, vzpomněl jsem si na vás. Řekl jsem mu, že mám tu zraněného důstojníka, který byl raněn při hájení dobré věci a potřeboval by nyní změnu vzduchu a navrhl jsem mu, aby tedy jeho přátelé vzali ho na byt a na stravu. Padre zachmuřil ihned obličej, což jsem ostatně zlomyslně předvídal a pravil, že je to nemožné. „Tak je tedy nechte hladovět,“ pravil jsem na to já, protože nemám žádné porozumění pro takovou směšnou a hloupou pýchu. Pak jsme se rozešli, nikoliv právě příliš spokojeni jeden s druhým, ale k mému největšímu údivu se Padre včera vrátil a pokořil se. Pravil, že se poptával u těch lidí a shledal, že to není tak zlé, čili jinými slovy, zastrčili ti hrdí lidé svou pýchu do kapsy. Souhlasil jsem s jeho nabídkou a přijal jsem ji, ovšem budete-li vy souhlasit. Zabezpečil jsem vám tak pokoje v residencii a pravím vám, že

ten horský vzduch obnoví vaší krev a že ten klidný život, který tam povedete, vyváží všechny medicíny světa.“

„Doktore,“ pravil jsem, „byl jste veskrze můj dobrý anděl a vaše rada je mi rozkazem. Ale prosím vás, nemáte-li ovšem nic proti tomu, abyste mi řekl něco o té rodině, kde mám bydlet.“

„Už k tomu přicházím,“ odvětil můj přítel, „ale je to trochu nesnadné. Tito žebráci totiž jsou, jak už jsem řekl, potomky velmi vznešené a bohaté rodiny, dnes zcela zchudlé, ale přece bezdůvodně pyšné. Po několik generací žijí osamoceně, nestýkajíce se s bohatými, kteří jsou jim nyní nepřístupní a odtahují se od chudých, které považují stále za příliš nízkého rodu. A ba i dnes, když je chudoba nutí otevřít dveře hostu, nedělají to bez nelaskavých výhrad. Práví, že máte zůstat cizincem a že vám sice poslouží, ale že již od začátku odmítají jakoukoliv intimnost.“

Nezapírám, že jsem se cítil tím dotčen a snad jsem měl i trochu chuť tam jít, protože

jsem byl přesvědčen, že se mi podaří zlomit tyto přehrady, budu-li chtít.

„Já v tom nevidím nic urážlivého,“ pravil jsem, „a dokonce sympatisuji s pocity, kterými tyto výhrady byly diktovány.“

„Je sice pravda, že vás ještě nikdy neviděli/6
odvětil doktor zdvořile, „a že kdyby věděli, že jste ten nejhezčí a nejroztomilejší muž, který kdy k nám z Anglie přišel (a kde jsou, jak jsem slyšel, mnozí hezcí mužové, ale nemnozí roztomilí), tak jistě by vás uvítali laskavěji. Nu, ale když berete věci tak dobře, tak na tom nezáleží. Mně se to ovšem zdálo být nezdořilé, ale vy tím nakonec vyzískáte. Rodina vás nebude příliš lákat, je to matka, syn a dcera. Stará žena, o níž se říká, že je pološílená, venkovský kluk a venkovské děvče, které je v blízkém poměru ke svému zpovědníku a proto patrně,“ zasmál se lékař, „asi ošklivé. Tedy nic, co by mohlo lákat skvělého důstojníka, jako jste vy.“

„A vždyť přece říkáte, že pocházejí z urozeného rodu,“ namítl jsem.

„Nu, v tom je třeba rozeznávat,“ odvětil lékař. „Matka pochází, ale děti už ne. Matka

je poslední představitelkou knížecí rodiny, degenerované co do majetku i co do ducha. Její otec nebyl jen chud, ale také blázen. A ona jako děvče běhala divoce po residencii až do jeho smrti. Pak, když už tím rodina takřka vymřela a zbytek majetku také s otcem odešel, běhalo tam to děvče už úplně zpustlé, až se potom vdálo, bůhví za koho. Někteří říkají, že to byl mezkař, jiní, že prý to byl pašerák. Tu a tam se také říká, že prý se vůbec nevzali, a že Felipe a Olalla jsou nemanželské děti. Ale tento svazek, ať už byl jakýkoliv, byl před několika lety tragicky rozloučen. Oni však žijí tak odděleně, a tehdy byla krajina v takovém zmatku a nepořádku, že o skutečném konci toho muže nikdo nic neví, leda jenom kněz — ví-li ten něco.“

„Zdá se mi, že zažiji podivné věci,“ pravil jsem. „Na vašem místě bych žádnou romantiku nepěstoval, odvětil doktor, „shledáte ostatně, jak se obávám, že skutečnost bude všední a nudná. Já jsem na příklad viděl Felipa a co o něm mám říci? Je to venkovský, velmi chytrý a velmi klukovský

chlapec, jinak myslím celkem nevinný hoch. Ti ostatní budou asi také takoví. Nikoliv, señor commandante, vy si musíte hledat kongenialní společnost na krásných stránách našich bor. A tam, jste-li skutečně milovníkem přírody, nemůžete být zklaman.

Druhého dne Felipe přijel pro mne v hrubém venkovském vozíku, který byl tužen oslem. Když jsem se rozloučil s doktorem, s hospodským a několika dobrými dušemi, s nimiž jsem se za své nemoci zpřátelil, vyrazili jsme před polednem východili branou z města a počali jsme stoupati ven do sierry.

Byl jsem tak dlouho zajatcem, když mne zanechali v hladu umírajícího, že pouhá vůně země mne rozveselovala. Krajina, kterou jsme jeli, byla divoká a skalnatá, částečně pokrytá hrubým lesem, v němž tu a tam byly korkové stromy, tu a tam velké španělské kaštiny, místy přerývaná koryty horských bystřin. Slunce svítilo, vítr vesele foukal a my jsme již urazili několik mil a město vypadalo jako maličký uzlík vzadu na

pláni za námi, když moje pozornost byla upoutána mým společníkem.

Byl to podle zevnějšku dobře stavěný venkovský chlapec, ještě v klackovitých letech, takový, jako ho doktor popsal, velmi čiperný a rychlý, ale bez jakékoliv kultury. Tento první dojem byl u mnohých pozorovatelů také poslední. Co mne překvapilo, byl jeho přátelský a ustavičný hovor, který byl v takovém nesouladu s podmínkami, za kterých jsem byl přijat. Pro mne bylo nesnadno ho sledovat bez značnější námahy, jednak, že přeskakoval s námětu na námět, jednak, že se nedokonale vyjadřoval. Je pravda, že jsem již před tím mluvil s osobami takového duševního utváření, které žijí pouze svými smysly, ovládané jsou jen visuálním objektem daného okamžiku a neschopny jsou zhaviti se tohoto dojmu. Připadalo mi, když jsem tak seděl, roztržitě ho poslouchaje, že mluví, jako všichni vozkové, kteří většinu svého času vidí stále tytéž věci a nejsou nijak nuceni užívatí svého intelektu. Ale Felipe

nebyl z nich a podle jeho vlastního vypravování byl nejraději doma.

„Chtěl bych tam už zase být,“ pravil a tu, spatřiv náhle při cestě jeden strom, přerušil své vypravování, aby mi řekl, že tam jednou viděl sedět vránu.

„Vránu?“ opakoval jsem, zaražen hloupostí této poznámky, domnívaje se, že jsem špatně slyšel.

Ale on už myslel na něco jiného a naslouchal velmi pozorně s nakloněnou hlavou a staženým obličejem. Dost hrubě mne při tom štouchl, abych byl zticha. Pak se usmál a potřásl hlavou.

„Copak jste slyšel?“ ptal jsem se.

„Ó, nic, to je v pořádku,“ odpověděl a počal povzbuzovati svého osla výkřiky, které se podivně rozléhaly mezi horskými stěnami.

Podíval jsem se na něj poněkud důkladněji. Byl opravdu velice dobře stavěn, lehký, pružný a silný. Měl hezké rysy v obličejí, velké žluté oči, které však nebyly příliš výrazné. Celkem byl to hezký chlapec na pohled a neviděl jsem na něm chyby, ledaže

byl příliš tmavé pleti se sklonem ke chlupatosti, což jsou dvě charakteristiky, které nemám rád. Co mne zajímalo, poutalo a rozčilovalo, byl jeho duch. Přišla mi na mysl doktorova věta o tom, že je nevinný a divil jsem se, zda je to správné označení. Tu však jsme již přijížděli do úzké a holé soutěsky, kde proudila divoká bystřina.

Vody hrnuly se s hlukotem ven z úžiny a roklina byla naplněna hřmotem, vodním popraškem a větrem, který se tudy hnál. Byla to jistě poutavá scenerie, ale cesta při tom byla upravena zcela bezpečně a tak náš mezek kráčel klidně vpřed. Byl jsem proto překvapen, když jsem viděl, že můj společník přece zbledl hrůzou. Hlas této divoké řeky byl nestálý, tu klesal jakoby únavou, tu se zdvojnásoboval v chraptivém hluku. Chvillemi svěží nové zvuky ho oživovaly a voda bila o kamenné stěny, šumíc a hlučíc bouřlivě. Všiml jsem si, že po každé, když hluk stoupl, se můj kočí a průvodce zvláště polekal a zbledl.

Vzpomněl jsem si na různé skotské pověry o skřítku Kelpiem, který prý pod vodou

přebývá. A uvažoval jsem, zda snad podobné pověsti znají také v této části Španělska. Otočil jsem se k Felipovi, abych to vyzkoumal.

„Co se děje?“ ptal jsem se.

„Oh, bojím se,“ odvětil.

„A čeho se bojíte?“ ptal jsem se. „Zdá se, že toto místo je jedno z nejbezpečnějších míst naší cesty vůbec.“

„Dělá to hluk,“ odpověděl s prostomyslností, jež mne ihned upokojila.

Tento chlapec měl ještě zcela dětský intelekt. Jeho duch byl svěží a ěilý, ale zaražený ve vývoji a tak jsem se počal od té chvíle na něho dívat s jistým soucitem a naslouchat mu shovívavěji. Posuzoval jsem pak jeho žvatlání laskavěji a radostněji.

Asi ke čtvrté hodině odpolední jsme překročili vrcholek hory, rozloučili se se západním sluncem a počali jsme sestupovat! na druhé straně, překračující četná koryta bystrin a procházející tmavými lesy. A tu také byl těmito změnami dotčen duch mého průvodce, který se dal do zpěvu, zpívaje vysokým a silným falsettovým hlasem, bez

jakéhokoliv hudebního pochopení, neдрže se ani hudebního klíče nebo melodie, ale bloudě v notě po libosti tak, jako zpívají ptáci. Bylo v tom také něco tak přírodního a milého. Jak tma rostla, dostával jsem se stále více do vlivu tohoto neumělého zpívání, ustavičně marně čekaje na nějakou artikulovanou melodii a stále znovu a znovu jsa zklamán. A tu jsem se ho ptal, co to vlastně má znamenat a tak mi odpověděl: „Nu, zpívám si jen tak!“ Hlavně mne upoutal jedním trikem, který záležel v tom, že se táž nota opakovala v malých intervalech. Nebylo to tak monotónní, jak byste si myslili, anebo alespoň ne tak jednotvárné a nepříjemné. Bylo v tom něco, co dýchalo podivuhodným uspokojením a klidem jako jím dýchá nehybný rybník nebo lehký a uklidňující šumot stromů.

Nadešla noc ještě dříve než jsme se dostali na planinu, kde se vzadu tyčily černé obrysy větší stavby, o níž jsem předpokládal, že je to residencia. Tu můj průvodce sestoupil s vozíku a křičel a pískal dlouho, ale nadarmo. Konečně přišel starý muž se svíčkou v ruce,

venkovsky vypadající, aby nás uvítal. V tomto světle jsem viděl, že vchod byl překlenut velkým obloukem maurského slohu a uzavřen železnými kovanými dveřmi, které Felipe zčásti otevřel. Venkovan odtáhl vozík do nějaké vnější kolny a můj průvodce zatím se mnou prošel brankou, která byla za námi ihned zavřena. Za kmitavého svitu svíčky přešli jsme dvůr a vystoupili po otevřených kamenných schodech kolem jedné části volné galerie a pak opět po schodech, až jsme přišli ke dveřím velkého a poněkud prázdného bytu. Tento pokoj, který zřejmě měl být mým, měl tři okna, vroubená nějakým světlým dřevem, skládaným do výplní a byl pokryt místo koberců kožemi četných divokých zvířat. V krbu planul jasný oheň, vrhaje do místnosti měnící se světlo a těsně u něho byl stůl, na němž bylo prostřeno k večeři. Na nejzazším konci místnosti bylo připraveno lože.

Tyto přípravy mne potěšily a řekl jsem to také Felipovi. On na to odpověděl opět s toužou prostomyslností, jakou jsem u něho

již před tím pozoroval, opakuje vřele mou chválu.

„Pěkná místnost je to,“ pravil, „velmi pěkná místnost. A oheň také. Oheň je dobrý, ten nám vlévá radost do žil, a lože,“ pokračoval, přenášeje svíčku blíže k němu, „je znamenité. Jen se podívejte na tu jemnou látku, jak je měkká, hebká a jemná“ a při těch slovech rukama znovu a znovu látku hladil a pak si tam položil hlavu a třel si tam tváře s hrubostí, která se mne poněkud dotkla.

Vzal jsem mu svíčku z ruky, protože jsem se bál, že zapálí lože a vrátil jsem se ke stolu, kde jsem spatřil nádobku s vínem. Nalil jsem proto z ní číši a zavolal jsem ho ke stolu, aby se napil. Vyskočil ihned a běžel ke mně s výrazem velké naděje, ale když viděl víno, očividně se otrásl.

„Ah, ne,“ pravil, „to nic není. To je pro vás. Já je nenávidím.“

„Výborně, seňor,“ děl jsem, „tak se napiji sám na vaše zdraví a na zdraví vaší rodiny. A když už o tom mluvím,“ dodal jsem, když

jsem se napil, „nebylo by slušné, abych mohl složití osobně poklonu seňoře vaší matce?“

Při těch slovech zmizel z jeho tváře dětský výraz a byl vystřídán nepopsatelným výrazem lstivosti a tajuplnosti. Ucouvl přede mnou, jako bych byl nebezpečné zvíře nebo chlapík, který mu hrozí skočit na krk a když se dostal blízko ke dveřím, podíval se na mne potměšile staženými očima.

„Ne,“ pravil konečně a v nejbližším okamžiku tiše zmizel z místnosti. Slyšel jsem ještě, jak jeho kroky zanikají v dálce tak lehce jako déšť a pak se v domě rozhostilo ticho.

Když jsem povečeřel, přitáhl jsem stůl blíže k posteli a připravoval jsem se na odpočinek. Tím se však také změnila poloha světla, které nyní osvětlilo jakýsi obraz na stěně. Obraz představoval ženu poměrně ještě mladou, soudě však podle jejího oděvu a zralé jednotnosti, která plnila obraz, byla již dlouho mrtva. Soudě však podle živosti jejího postoje, očí a tahů, mohl bych se domnívat, že vidím v zrcadle obraz živého člověka. Její postava byla štíhlá, ale plných

tvářů zcela souměrných, její copy spočívaly jako koruna nad jejím obočím a její zlatověhnědé oči zadržely můj pohled. Její dokonale utvářený obličej byl však poněkud pokažen výrazem ukrutné a lstivé smyslnosti. V její tváři i postavě bylo něco tak nezachytitelného, jako ozvěna ozvěny a připomínalo rysy a chování mého vůdce. Chvíli jsem stál nehybně, nepříliš příjemně upoután touto podivnou podobou.

To vnější této rasy, ta podoba masa, která kdysi byla tvářností vznešených dam, dnes připadla nižším úlohám a bylo možno vídat trochu podobné postavy a obličeje, provádějící venkovskou práci anebo sedící na kozlíku vozíku taženého mezky. Snad něco z toho zůstalo, nějaký zbytek pěstěného jemného těla, které kdysi bylo odíváno satinem a brokátem a ještě dnes se poněkud ozývalo v hrubém chování Felipově.

Když ráno slunce vyšlo, padla jeho plná záře na portrét a jak jsem se probudil, utkvěl jsem na něm znovu očima. Čím déle jsem obraz pozoroval, tím příjemnější mi byl a jeho krása se pozvolna vkrádala do mého

srdce, umlčujíc hlasy mé předpojatosti. A třebaže jsem věděl, že láska k takové ženě by znamenala podepsat si sám rozsudek úpadku, věděl jsem, že kdyby žila, že bych ji miloval. Den za dnem toto dvojí vědomí, její zkaženosti a mé slabosti, rostlo a jasnilo se. Stávala se hrdinkou mých snů, jež jsem snil za dne s otevřenýma očima a její oči mne ponoukaly k zločinům, jež pak sladce odměňovaly. Tkvěla na mé obrazivosti jako těžký, tmavý stín. Když jsem vyběhl ven na čerstvý vzduch, konaje procházky a cvičení a obnovuje zase proudění své krve, často jsem se radoval z toho, že tato kouzelnice spí bezpečně v hrobě, že vnady její krásy uvadly, že její rty jsou uzavřeny v mlčení a její tělo rozpadlé. Ale při tom jsem měl pocit tajné hrůzy, že třeba snad ještě není mrtva a že vstala znova k životu v těle některého ze svých potomků.

Felipe mi v mém bytě posluhoval a nosil mi jídlo. Jeho podobnost k dámě na portrétu mne někdy pronásledovala a je pozoruhodné, že někdy vystupovala méně, někdy více, zejména, když byl Felipe ve

špatné náladě. Tu pak tato podoba přímo triumfovala. Jistě mne měl rád a byl na to pyšný, že jsem si ho všímal. Snažil se vzbudit mou pozornost a zavázat si mne různými maličkými nebo dětskými službami. Sedával rád těsně u krbu a vypravoval mi leccos svým divným roztráštěným způsobem, anebo zpíval své divné nekonečné písně beze slov. Někdy mne hladil něžně po šatech na důkaz své náklonnosti, což ve mně vyvolávalo podivný zmatek, za který jsem se styděl. Ale při tom všem byl schopen výbuchu bezdůvodného hněvu a drzé potměšilosti. Když jsem ho jednou pokáral, převrhl zlostně talíř, z něhož jsem právě měl jíst a to ne jakoby náhodou, ale s posuňkem zlosti. Stejně tomu bylo při sebemenším pokusu o otázku.

Nejsem od přirozenosti zvědavý, ale pochopitelně měl jsem chuť položit mu některé otázky, nalézaje se v místě tak podivném a obklopen tak divnými lidmi. Ale při pouhém stínu otázky se stáhl zpět nedůvěřivě a nebezpečně. Mohlo být, že tento hrubý mladík byl bratrem ženy na

obrazu. To však mi připadalo jen zlomek vteřiny a podoba opět zmizela.

V těchto prvních dnech viděl jsem jen Felipa, nepočítáme-li společnost dámy portrétu. A protože byl Felipe mladík poněkud slabomyslný a při tom měl záehvaty vášnivosti, snášel jsem jeho nebezpečnou společnost celkem klidně a lhostejně. Je pravda, že byla spíše obtížná, ale netrvalo to dlouho a podařilo se mi dosáhnout nad ním úplné nadvlády, což upokojilo můj neklid.

Stalo se to tak. On byl povahy lenivé a se sklonem k potulkám, ale přesto se držel doma a nejenom, že mne obsluhoval, ale pracoval také každý den v zahradě nebo v malém statku na jižní straně residencie. Tam mu pomáhal starý venkovan, týž, kterého jsem viděl v den svého příjezdu a který bydlel daleko mimo ohradu v hrubém vnějším domku, vzdáleném asi půl míle. Ale bylo jasně vidět, že z těch dvou většinu práce udělal Felipe. A třebaže jsem viděl, jak časem zahodil rýč a šel si lehnout mezi rostliny, které okopával, byla přece jen jeho

vytrvalost a energie sama o sobě pozoruhodná a to tím více, čím více jsem si byl vědom, že je jeho povaze a založení cizí a že je plodem těžkého odhodlání a úsilí.

Ale zatím, co jsem se tomu obdivoval, přemýšlel jsem také o tom, kdo v tomto mladíkovi vyvolal tak trvalý smysl pro povinnost. A jak byl udržován?

Ptal jsem se na to sám sebe, tázaje se také, jak dalece má tento pocit trvalou nadvládu nad jeho přirozenými pudy. Snad to byl kněz, který ho inspiroval, ale viděl jsem ho jen jednou, když přišel do residencie a odešel asi za hodinu. Po celou tu dobu pracoval Felipe nerušeně v zahradě.

Konečně jsem se rozhodl, což nebylo ode mne příliš pěkné, svěsti tohoto chlapce s jeho cesty a vyzval jsem ho, aby šel se mnou na procházku. Byl krásný den a lesy, do nichž jsme šli, byly jasně zelené, voněly pěkně a byly plny hukotu hmyzu. Tu se ukázal v docela nové povaze, jsa tak veselý, že mne to až překvapovalo a ukazuje takovou energii a roztomilost pohybu, že

mne přímo okouzila. Skákal a běhal kolem dokola pln radosti, zastavoval se, rozhlížel se a poslouchal, takže se zdálo, že pije svět jako opojný nápoj. A pak náhle vyskočil jedním skokem do stromu, zavěsil se a počínal si tam jako doma. Málokdy jsem se těšil z bujnější společnosti, ačkoliv nic neříkal a co povídal, nemělo žádného významu. Ale jeho chování samo o sobě byla čirá rozkoš. Rychlost a přesnost jeho pohybů se mi srdečně líbila a možná, že bych byl bezmyšlenkovitě a nelaskavě z těchto vycházek učinil zvyk, kdyby byla náhoda je nepřerušila.

Jeho obratnosti a rychlosti se podařilo, že chytil na vršku stromu veverku. Protože byl o něco přede mnou, viděl jsem ho pouze jak slezl rychle dolů a klečel na zemi, něco tam děláje. Křičel při tom radostí jako dítě. Tento hlas vzbudil mé sympatie, protože byl tak čistý, nevinný a svěží. Ale když jsem zrychlil krok, zarazil mne náhle bolestný pláč veverky, který mi šel přímo k srdci. Slyšel jsem často o ukrutnosti venkovských chlapců a také jsem ji viděl, ale to, co jsem

nyní spatřil, uvedlo mne do zuřivého hněvu. Hodil jsem ho stranou a vytrhl jsem mu nešťastné zvíře z rukou a rychle jsem je zabil, aby se netrápilo. Pak jsem se obrátil k mučiteli a ostře jsem mu dal najevo své rozčilení a svůj hněv, nadávaje mu, při čemž on strašně zbledl. Nakonec jsem ukázal k residencii a nařídil jsem mu, aby zmizel, protože se chci procházet s lidmi, ale ne s červy.

Tu on padl na kolena a prosil mne za odpuštění, mluvě tentokráte rychleji a srozumitelněji než obvykle a užívaje tklivých slov, ve kterých mne žádal, abych zapomněl na minulost a že to již víckrát neudělá.

„Oh, já se tak vynasnažím,“ naříkal, „ó, commandante, zkuste to ještě jednou s Felipem. On už nikdy nebude zvířetem!“

Byl jsem tím daleko více dojat než jsem dal na sobě znát a dal jsem se přesvědčit. Pak jsme si potřásli rukama na dotvrzení, že to už nikdy neudělá, ale za trest musil pohřbít veverka. Říkal jsem mu pak, jak je to krásné zvíře a jaké bolesti mu způsobil a jak je vůbec hanebné zneužívat sílu.

„Podívejte se, Felipe,“ pravil jsem, „vy jste silný, ale v mých rukou jste tak bez pomoci jako to ubohé zvířátko. Dejte svou ruku do mé. Teď nemůžete s ní hnout. A nyní dejme tomu, že bych byl tak ukrutný jako vy a těšil se z bolesti jiných. Já jen trochu zvýším své stisknutí a podívám se, co tomu budete říkat.“

Hlasitě křičel, obličej mu zpopelavěl a pokryl se malými tečkami potu. Když jsem ho pustil, klesl na zem a choval si ruku a plakal nad ní jako nad malým dítětem. Ale byla to pro něj dobrá lekce, ať už proto, co jsem mu řekl, anebo že nyní pociťoval lépe mou tělesnou sílu. Jisto však je, že jeho náklonnost ke mně vzrostla a změnila se přímo ve psí a zbožňující oddanost.

Mezitím jsem se rychle uzdravoval. Residencia stála na vrcholu kamenného plateau a na všech stranách byla obklopena horami. Jedině se střechy, kde byla kulatá věžička, mohl člověk mezi dvěma horskými vrcholy spatřit úsek pláně, zbarvený velikou vzdáleností do modra. Vzduch se v těchto šířkách pohyboval volně a ve velké hojnosti.

Shromažďovala se tu velká mračna, která rozbíjel vítr na cáry, jež pak poletovaly kolem vrcholku hor. Chraptivé a při tom slabé šumění bystrin znělo kolem dokola. Člověk tu mohl studovati přírodu takřka v její původní a hrubější formě prvotní síly.

Od počátku se mi líbilo v této mohutné scenerii a snášel jsem dobře i měnící se počasí. Zamlouval se mi také můj starodávný a trochu omšřený byt. Dům sám byl podélný, maje po obou předních rozích dva výběžky jako pevnostní bašty, z nichž jeden ovládal dveře a oba dva byly opatřeny otvory pro muškety. Přízemí ostatně nemělo oken, takže celá budova, kdyby byla obležena, nemohla by býti dobytá bez dělostřelectva. Uvnitř byl otevřený dvůr, kde rostly pomerančové stromy. Ze shora šly široké mramorové schody k otevřené galerii, která běžela kolem dokola celého domu a na nádvorní straně byla opřena štíhlými sloupy. Kromě toho vedlo několik uzavřených schodišť do horních poschodí domu, který tím byl rozdělen na několik zřetelných oddílů.

Vnější i vnitřní okna byla uzavřena okenicemi. Některé části kamenných ozdob již opadaly a střecha byla na jednom místě poškozena úderem větru, jak se to často v této krajině přihází. Celý dům jak stál v ostrém slunečním světle nad lesíkem korkových stromů, pokryt prachem, zbaven své původní barvy, vypadal spíše jako spící palác z pohádky. Zejména dvůr dělal dojem pravého útulku spánku. Plného to jen vrkání holubů, poletujících s okapů na okap. Vítr tam nemohl, ale když venku prudce vanul, zanášel do dvora horský prach, který se usazoval na pomerančových květech. Otrásal při tom dveřmi a okenicemi, zavřenými dveřmi četných sklepů a lomcoval prázdnyými výplněmi galerie. Po celý den vrhalo sluneční světlo lomené profily stínů sloupů do dvora a zdobilo stínem sloupů na galerii její podlahu.

Také v přízemní části nádvoří byl kout ozdobený sloupy, který nesl známky lidského obydlí. Byl tam také krb, kde vždy vesele planul oheň a podlaha byla ozdobena kožemi divokých zvířat.

V těchto místech jsem po prvé spatřil svou hostitelku. Přitáhla si jednu z kozí na slunce a usedla tam opřena o sloup. Upoutal mne její oblek, který byl bohatě a vesele zbarven a zářil v tom zaprášeném dvoře stejným odrazem jako pomerančové květy. Když jsem se na ni znovu podíval, všiml jsem si její krásné postavy. Seděla opřena zády — a dívala se na mne, třebaže jsem to nemohl viděti, jak se domnívala — a měla v obličejí výraz dobré nálady a uspokojení. Její rysy byly naprosto dokonalé a plnil je vznešený klid, takže vypadaly jako socha. Smekl jsem klobouk, když jsem sel kolem a tu se její obličej naplnil podezřením a zvlnil se tak, jako když se hladiny rybníčku dotkne větřík. Ale jinak si mého pozdravu nevšimla. Šel jsem na svou obvyklou procházku poněkud tím dotčen, ale stále jsem myslel na její nehybnost a vznešenost. Když jsem se vrátil, shledal jsem, že sedí stále ještě ve stejné posici, ale že se přemístila k vedlejšímu sloupu, jdouc za vystupujícím sluncem.

Tentokráte mi věnovala několik slov, jimiž doprovodila běžný pozdrav, jinak však

vyslovených dosti zdvořile. Mluvila stejným nezřetelným a letným způsobem jako její syn a odpověděl jsem jí tudíž jen náhodně, neboť nejenom, že jsem jí řádně nerozuměl, ale byl jsem ještě také popleten jejíma očima. Byly nevšedně veliké se zlatou duhovkou stejně jako u Felipa, ale v tomto okamžiku se zornice, která byla černá, tak roztáhla, že pokryla oko do té míry, že vypadalo skoro černé. Ale co mne nejvíce překvapilo, nebyly tak ani rozměry oka jako (což patrně byl toho důsledek) podivná bezvýraznost jejího pohledu. Hloupější pohled jsem nikdy neviděl. Sklopil jsem zrak ještě při řeči a když jsem šel zpět po schodech do svého pokoje, byl jsem tím velmi zaražen. Tam jsem spatřil znovu tvář portrétu a uvědomil jsem si tak při tom podivuhodný úpadek rodiny. Moje hostitelka sice byla starší, ale také plnější postavy, její oči byly jiné barvy, ale její obličej byl nejen prost zlomyslnosti, která mne urážela a vábila na portrétu, ale byl také prost jakéhokoliv výrazu zla nebo dobra. Byl mravně prázdný, nevyjadřuje doslova nic. A

přece tu byla určitá podoba, nikoliv snad nápadná a ne v jednotlivostech, jako spíše v celku. Zdálo se, myslil jsem si, že malíř zachytil na tomto obraze nejenom podobu usmívající se ženy s falešnými očima, ale přímo základní vlastnosti rasy.

Od toho dne, ať jsem přicházel nebo odcházel, našel jsem vždycky seňoru sedící na slunci opřenu o pilíř, nebo nataženu na koberci před ohněm. Jen někdy změnila své místo a přeložila je na horní kulatou plošinu schodiště, kde ležela s touže nenuceností právě napříč přes mou cestu. Po celou tu dobu neviděl jsem, že by vynaložila sebemenší jiskřičku energie na cokoliv, kromě česání svébo krásného zlatého vlasu a nebo na proslovení pozdravu, jímž mne uvítala. To byly, myslím, její dvě hlavní radosti vedle naprostého klidu.

Byla vždy pyšná na své poznámky, jakoby to byly vtipné průpovědi, ačkoliv ve skutečnosti byly dost prázdné, jako bývá rozhovor mnohých vážených lidí a dotýkaly se jen několika málo předmětů. Avšak přes to nebyly nikdy nesouvislé, nebo bez

významu, ba naopak, mívaly určitou svéráznou krásu, vydechující právě tak jako ona vnitřním uspokojením. Tu mluvila o teple, v němž si právě tak jako její syn velmi líbovala, jindy o kvetoucích pomorančovnících anebo o bílých holubech a dlouhokřídlých vlaštovkách, poletujících po dvoře. Zejména ptáci ji vyrušovali. Jak lítali rychle kolem okapů anebo svižně se šumotem se kolem ní mihli, povstala ze svého klímání, aby se za nimi podívala. Jinak však po celý den ležela blahobytně rozložena, ponořena jsouc v polospánek a radujíc se sama ze sebe. Tato její nevykořenitelná spokojenost mne nejprve nudila, ale potom jsem si zvykl na tento pohled, v němž jsem nalézal určité uklidnění, až nakonec jsem si zvykl sedávat při svých vycházkách čtyřikrát denně po jejím boku, hovoře s ní ospale o bůhví čem.

Začínal jsem mít rád její hloupé, skoro animální sousedství. Její živočišná krása a omezenost mne uklidňovaly a bavily. Počal jsem v jejích poznámkách hledat nějaký transcendentální smysl a její nezměnitelně

dobrá nálada budila můj obdiv a mou závist. Tato náklonnost byla opětována. Těšila se z mé přítomnosti zpola nevědomě asi jako člověk, který je v hlubkém zamýšlení, se těší z bublání potůčku. Sotva bych mohl říci, že zjasnila tvář při mém příchodu, protože uspokojení bylo na ní napsáno vždy, jako na tváři kamenné sochy. Ale dala mi na vědomí své potěšení jiným důvěrnějším způsobem než pohledem. Jednoho dne, když jsem seděl na dosah ruky vedle ní na mramorovém schodu, natáhla náhle svou ruku a pohládila jí mou. Stalo se a ona byla opět taková jako před tím, dříve než jsem si uvědomil význam této lichotky. Když jsem se otočil, abych se jí podíval do obličeje, nenašel jsem tam žádný odpovídající pohled. Očividně nepřikládala tomuto činu žádný význam a já jsem se sám káral za svou přílišnou svědomitost.

Tento styk s matkou potvrdil názory, jež jsem získal stykem se synem. Rodinná krev se zhoršila patrně četnými příbuzenskými sňatky, které byly obvyklým zlozvykem mezi vznešenými lidmi. Na těle však úpadek znát nebyl, dostalo se k dalším generacím stejně

krásné ve tvaru i síle. A tváře dnešní generace byly tak jasně a ostře řezané jako tvář, jež před dvěma sty lety sloužila za model malíři portrétu. Ale dražší stránka dědictví, inteligence, za tuto dobu degenerovala a bylo jí třeba osvěžení onou plebejskou, avšak potentní krví mezkařovou či horského pašeráka, jež pozdvihla lenost jeho matky v podivnou činnost u syna.

A přece z těchto dvou jsem dával přednost matce. Z Felipa jsem měl dojem vzhledem k jeho pomstychtivosti a smířlivosti, prudkosti a plachosti, že je nestálý jako zajíc a že by se mohl státi škodlivým stvořením. O matce jsem měl představy pouze o její laskavosti. A jak to bývá, zaujal jsem stanovisko ne jako nestranný divák, který vidí pouze to povrchové, spíše pro ni než pro Felipa, neboť jsem tušil mezi nimi určitý rozpor. Očividně vycházel však tento rozpor od matky. Někdy, když se Felipe blížil, počala rychleji dýchat a zornice se jí sevřely jakoby hrůzou nebo strachem. Její pohnutí bylo však pouze vnější a rychle zmizelo. V duchu jsem se podívoval těmto přeměnám a ptával jsem se sám sebe,

co po nich uvnitř zbývá a zda syn je skutečně jimi vinen.

Byl jsem právě deset dní v residencii, když přišel prudký a divoký vítr, nesoucí oblaka prachu. Přišel z nížin zamořených malarií, přes zasněžené sierry. Nervy těch, kteří byli jím zasaženi, byly napiaty, jejich oči plny prachu a nohy je bolely, nemohouce náhle unésti břímě těla. Dotek cizí ruky se stával nepříjemným. Vítr, který přicházel roklinami v horách, bouřil přes dvůr hlučným dutým šuměním a pískáním, jež unavovalo sluch a působilo tísnivě na ducha. Vítr však nevanul v jednotlivých úderech, ale pravidelně jako vodopád, takže během doby co vanul, nebylo přestávek. Avšak výše na horách se patrně jeho síla měnila a tam dostával vítr i záchvaty zuřivosti, neboť časem bylo slyšet mohutné a zoufalé skučení. Někdy vítr nárazem rozvanul závěje prachu jako kouř při výbuchu.

Když jsem se vzbudil v posteli, byl jsem si vědom tohoto nervového napjetí a stísněného počasí. Vliv počasí na mne rostl jak den pokračoval. Marně jsem odporoval

a snažil se bránit se mu, marně jsem šel na svou obvyklou dopolední procházku, nerozumná a neměnicí se zuřivost bouře mne brzy oslabila a zkazila mi náladu. Vrátil jsem se do residencie s pocitem, že jsem pln suchého vedra a prachu. Dvůr měl opuštěné vzezření, tu a tam přelétl přes něj záblesk slunce. Vítr potřásal pomorančovými květy a lomcoval okenicemi, jež sebou tloukly o zeď. V dolejšším příbytku přecházela sem a tam seňora s planoucíma očima a zardělými tvářemi. Zdálo se mi, že mluví sama k sobě, jako člověk, který se zlobí. Když jsem ji jako obvykle pozdravil, odpověděla mi jen prudkým posuňkem a pokračovala ve své procházce. Počasí přivedlo z nálady i toto necitelné stvoření a tak, když jsem šel nahoru, styděl jsem se již méně za svou špatnou náladu.

Celý den vítr trval. Seděl jsem ve své místnosti a snažil jsem se číst anebo jsem chodil sem a tam a poslouchal jsem hluk, který mi bouřil nad hlavou. Nadešla noc a já jsem neměl ani svíčky. Počal jsem také toužit po nějaké společnosti a kradl jsem se proto

dolů po schodech do dvora. Byl nyní ponořen v modř prvního stmívání, ale příbytek dole byl osvětlen jasně červeným ohněm. Dříví bylo narovnáno vysoko a šlehal z něj svazek plamenů zmítaný vichřicí. V tomto ostrém, ale nestálém světle chodila seňora sem a tam ode zdi ke zdi, doprovázejíc svou chůzi posuňky nespokojenosti, spínajíc ruce a potřásajíc hlavou. V těchto neladných posuncích krása a půvaby této ženy jasněji vystupovaly, ale nelíbilo se mi zvláštní světlo v jejích očích.

Když jsem byl tak toto divadlo chvíli pozoroval, sám jsa, jak se mi zdálo, neviděn, zmizel jsem zase jak jsem přišel a vrátil jsem se do svého pokoje.

Když mi Felipe přinesl večeři a světlo, byl jsem již nervově zcela vyčerpán. A kdyby byl chlapec býval takový, jako obyčejně bývával, byl bych ho zdržel po dobrém nebo násilím, aby mi dělal společnost a pomohl lak zahrnali protivnou samotu. Ale také na Felipa vítr působil. Po celý den měl horečku a nyní večer upadl do divné nálady, která asi odpovídala mé. Pohled na jeho znavený

obličej, jeho pohyby a bledost a divné naslouchání mne uvedly ve zmatek a když chlapec ještě pustil a rozbil talíř, tu jsem již vyskočil.

„Zdá se, že jsme se dnes všichni zbláznili,“ pravil jsem, pokoušeje se o smích.

„To je ten černý vítr,“ zněla bolestná odpověď. „Cítíte, jako byste musil něco udělat a nevíte, co to je.“

Všiml jsem si, jak znamenitě se hodí tento popis na skutečný stav věcí a vskutku Felipe měl někdy zvláštní štěstí, když měl slovy vyjádřit tělesné pocity.

„A také vaše matka,“ pravil jsem, „pocituje toto počasí těžce. Neobáváte se, že jí není dobře?“

Podíval se na mne udiveně a pak řekl nedůvěřivě „ne“ a za chvíli dodal žalostně, že se mu z větru a hluku točí hlava jako mlýnské kolo. „Komu může být dobře za takového počasí?“ vykřikl a já jsem nemohl učiniti nic jiného než opakovat tuto otázku, protože mne samému bylo zle.

Sel jsem si brzy lehnout, unaven

celodenním pobíháním, ale otrávený vzduch a ustavičný hluk a kvílení větru mi nedovolily usnout. Ležel jsem a přehazoval jsem se sem a tam, se všemi smysly a nervy napjatými. Chvillemi jsem klímal, snil o hrozných věcech a znovu se vzbudil. Tento přerušovaný spánek mne popletl co do času, ale muselo již být pozdě v noci, když jsem byl najednou vyplašen žalostnými a nenávisťnými výkřiky. Vyskočil jsem s postele, neboť jsem se domníval, že se mi něco zdálo, ale výkřiky plnily stále dům a byly to výkřiky bolesti, ale také výkřiky zuřivosti. Byly tak divoké, a neladné, že mne hluboce vzrušovaly. Nebyl to tedy klam, nějaká živoucí věc, zvíře nebo šílenec, byla tu hanebně mučena. Vzpomněl jsem si na Felipa a na příhodu s veverkou a běžel jsem hned ke dveřím. Tam jsem však shledal, že byly zvenčí zamknuty a ať jsem jimi otrásal jakkoliv, nemohl jsem se dostat ven. Byl jsem zajat!

Výkřiky však nepřestávaly. Chvillemi klesaly v nářek, který se zdál být artikulovaný, a tu jsem byl přesvědčen, že

pochází od člověka. Pak však zmohutněly tak, že naplnily celý dům pekelným řvaním. Stál jsem těsně u dveří a naslouchal jsem, až konečně tento křik zcela umkl. Ještě dlouho potom se mi zdálo, že jej slabounce slyším, tak jsem si si směšoval v mysli řvaní a bouření větru. Když jsem pak nakonec zalezl do postele, bylo mi mdlo a byl jsem naplněn hrůzou.

Žádný div, že už jsem nespál. Proč jsem byl zamčen? Co se to dělo? Kdo byl původcem těchto nepopsatelných a děsivých výkřiků? Lidská bytost? To se zdálo neuveritelné. Zvíře? Ty výkřiky namnoze sotva byly zvířecí a které pak zvíře kromě lva nebo tygra mohlo otrásat pevnými zdmi residence? A co jsem tak přemýšlel a převaloval se na posteli rozebíraje toto tajemství, napadlo mne, že jsem až dosud neshlédl dceru seňory, sestru Filipovu. Nebyla šílená? Anebo, což u těchto nevzdělaných a přihlouplých lidí bylo pravděpodobné, týrali snad šílenou? To bylo jedno možné řešení, ale přece, když jsem si vyvolal v mysli výkřiky (což se nedělo bez odporu), říkal

jsem si, že ani to nepostačí, protože ani ukrutnost by nevynutila takové výkřiky i ze šílence. Jednou věcí jsem si však byl jist, že totiž nemohu žít v domě, kde se takové věci dějí a neprozkoumat je až do dna a v případě potřeby nezakročit.

Nadešel nový den, vítr ustál a nic už nikde nepřipomínalo příhody uplynulé noci. Felipe přišel k mému lůžku zřejmě vesel. Jak jsem procházel dvorem, viděl jsem, že se seňora opět slunila opřena o pilíř se svou obvyklou nehybností. A když jsem prošel vraty, shledal jsem, že celá příroda je naplněna vznešeným úsměvem, nebe že je studeně modré a poseté velkými bílými ostrovy mračen, horské stráně rýsovaly se ostře na obzoru s jasnými stíny a světly.

Krátká procházka mi dodala mysl i obnovila ve mně rozhodnutí probádat toto tajemství. A když jsem viděl, že se Felipe odebral ke své práci na zahradě, vrátil jsem se ihned, abych tento svůj úmysl uskutečnil. Seňora na slunci dřímala a já jsem se chvíli na ni díval, aniž se pohnula. Ostatně i kdyby mé úmysly byly indiskrétní, nemusit jsem

se takového strážce obávati. A tak otočiv se, vystoupil jsem na galerii a počal jsem prozkoumati dům. Po celé dopoledne procházel jsem z jedněch dveří do druhých a vstupoval jsem do prostorných místností, z nichž některé byly šeré, protože byly okennice zavřené, jiné však byly jasně osvětleny denním světlem, ale všechny byly prázdné a neútlivé. Byl to očividně bohatý dům, časem však sešlý a omšlý. Pavouci pletli tam své sítě, tarantela běhala po omítce, mravenci hemžili se všude ve spoustách a tu a tam poletovali ptáci, netopýři a četný hmyz.

Tu a tam spatřil jsem ještě zbylou židli, lůžko, sedátko anebo vyřezávané křeslo, jako ostrůvky dávného lidského bydlení, trčící osaměle na holé podlaze. Ale všechny zdi byly posety portréty zemřelých. Podle těchto památek na zesnulé mohl jsem dohře posoudit, že se nacházím v domě velké a kdysi krásné rasy. Mnozí mužové měli hrud' ozdobenou řády a odznaky vysoké důstojnosti. Všechny ženy byly bohatě oblečeny a ozdobeny. Plátina sama pocházela povětšinou od slavných malířů. Ale tento

důkaz zašlé velikosti a slávy, který tak kontrastoval s nynějším zánikem velkého domu a depopulací rodiny, mne tak nezaujímal jako projevy rodinného života, jež jsem jasně četl v posloupnosti krásných tváří a pěkně utvářených těl.

Nikdy před tím jsem si neuvědomil, jakým zázrakem je pokračování rasy, tvoření a přetvořování, utváření, měnění a odevzdávání těchto tělesných prvků. Život učinil nám běžným zjev, že se dítě narodí z matky, roste a stane se dospělým člověkem, který má zděděný pohled, pohybuje hlavou tak jako jeho předkové a podává právě tak ruku, jako oni jim podávali. Ale zde tato podivuhodná jednotnost pohledu, rysů v obličejí a v chování na těchto vymalovaných generacích na zdech residence učinila mi tento zázrak podivuhodnějším a současně přístupnějším. Když jsem náhodou na cestě našel staré zrcadlo, stál jsem dlouho před ním a prohlížel jsem své vlastní rysy, snaže se v nich najít pouta, jež mne pojila s mými předky a s mou rodinou.

Konečně jsem se při těchto výzkumech

dostal ke dveřím, které vedly do místnosti, jež nesla známky obývání. Byla velká a obrácená k severu právě tam, kde byly hory nejdivoěji utvářeny. Zbytky ohně doutnaly a kouřily ještě na ohništi, k němuž bylo těsně přitáhnuto křeslo. A přece vzhled této místnosti byl asketický až do krajní přísnosti. Židle neměla polštářů, podlaha a zdi byly holé a mezi knihami, jež byly v jistém nepořádku rozhozeny, nebylo nic zábavného. Pohled na knihy v tomto domě mne překvapil a počal jsem je velmi rychle prohlížeti, obávaje se, že budu snad vyrušen. Byly to knihy všech oborů, nábožné, historické a vědecké, povětšinou však staré a psané latinsky. Některé z nich byly odhozeny stranou jakoby s opovržením, jiné nesly známky pilného studia. Konečně, jak jsem přešel prázdnou místnost, našel jsem na stolku u okna několik tužkou popsaných lístků. Naplněn nepřemýšlející zvědavostí, vzal jsem z nich jeden do ruky a shledal jsem, že jsou to verše psané v původní španělštině znějící asi takto:

„Radost přišla s bolestí a hanbou
Žalost s

kyticí lilií Radost zářila milostným sluncem
Ježíši drahý, jak sladce!

Žalost však znavenou rukou ukázala Ježíši
drahý, k Tobě!“

Pocítil jsem současně zmatek a stud a
položiv papír, odešel jsem rychle z příbytku.

Ani Felipe, ani jeho matka nečetli tyto
knihy a nemohli napsat tyto poněkud hrubé,
ale přece citem naplněné verše. Očividně
jsem svatokrádežnou nohou vstoupil do
místnosti dcery domu. Bůhví, že jsem se sám
dost styděl za svou indiskretnost. Tížilo mne
pomyšlení, že jsem se tak vetřel do
důvěrnosti dívky v tak podivné situaci a že
by se to mohla dovědět. Vyčítal jsem si sám
svá noční podezření a divil jsem se, že jsem
mohl tyto výkřiky přičítati někomu, jehož
jsem začal považovat za člověka svatě
žijícího, za přízrak stvoření opuštěného
vlastní rodinou.

A jak jsem se tak nakláněl přes zábradlí
galerie a díval se na ženu snící v ozářeném
dvoře, jejíž veselý oblek se tak pěkně
odrážel na pozadí pomorančovníkové
zahrady a která ležela rozkošnický natažena

se smyslně pootevřenými rty ve spánku, nemohl jsem se ubránit, abych neporovnal tuto scénu s onou studenou na hory zirájící místností, kde bydlela její dcera.

Totéž odpoledne, když jsem seděl na svém obvyklém místě na návrší, viděl jsem, jak Padre vstupuje do vrat residencie. Vzpomněl jsem si při tom na povahu dceřinu, jež skoro vymazala z mé paměti hrůzy včerejší noci. Když jsem však spatřil kněze, vzpomněl jsem si znovu na to. Sestoupil jsem proto s kopce a projda obloukem lesy, zaujal jsem stanovisko na místě, kde musel vyjít. Když se objevil, šel jsem mu naproti a představil jsem se jako nájemník v residencii. Byl to muž statné postavy a počestného vzezření, na jehož tváři jsem četl, že se na mne dívá se smíšenými pocity jako na cizince, kacíře, ale při tom člověka, který byl raněn pro dobrou věc.

O rodině a residencii mluvil málo a s úctou. Zmínil jsem se, že jsem ještě neviděl dceru, načež on poznamenal, že to je tak správné a podíval se na mne poněkud šikmo. Konečně jsem se zmínil o výkřicích, které

mne v noci vyrušily. Vyslechl mne v klidu, pak vykročil a trochu se ode mne obrátil, jako by mi chtěl naznačit, že odchází.

„Šňupáte?“ pravil při tom, nabízeje mi tabatěrku. A když jsem odmítl, dodal: „Jsem starý člověk a nezazlíte mi, když vám připomenu, že jste tu hostem!“

„To tedy znamená, velebnosti,“ odvětil jsem pevně, ačkoliv jsem by pokořen jeho pokáráním, „abych nechal věci běžet a nevměšoval se do nich?“

Řekl „ano“ a opustil mne s poněkud rozpačitým pozdravem.

Avšak učinil přece dvě věci. Uklidnil mé svědomí a probudil mou ohleduplnost. Snažil jsem se zapomenouti na události včerejší noci a počal jsem přemýšlet o svaté básnířce. Nemohl jsem také zapomenout, že jsem byl zamčen a když mi večer Felipe přinesl večeři, napadl jsem ho ihned v obou těchto bodech.

„Nevidím nikdy vaši sestru,“ pravil jsem jakoby náhodně.

„Ah ne, ona však je dobré, velmi dobré

děvče,“ děl, ale jeho mysl bloudila při tom někde jinde.

„Vaše sestra je, myslím, zbožná?“ pokračoval jsem po nejbližší přestávce.

„Oh!“ vykřikl sepnuv nadšeně ruce, „světice! Vždyť ona mne vlastně drží.“

„To jste velmi šťasten,“ pravil jsem, „protože většina z nás, a jak se obávám, já také, jsou spokojenější, když klesají.“

„Señor,“ pravil Felipe vážně, „to bych neříkal. Nemáte pokoušet svého anděla. Když člověk klesá, kde se zastaví?“

„Ale Felipe,“ pravil jsem „nevěděl jsem, že jste kazatelem a dokonce dobrým. Myslím však, že je to práce vaší sestry?“

Přisvědčil s rozpačitýma očima.

„Nu,“ pokračoval jsem, „tu vás také jistě kárala za vaši ukrutnost?“

„Dvanáctkrát,“ vykřikl, neboť to bylo úsloví, kterým toto stvoření naznačovalo velký počet. „A já jsem jí říkal, že jste to také udělal — na to se pamatuji,“ dodal pyšně, „a ona se z toho potěšila.“

„A pak, Felipe,“ pravil jsem, „co to bylo za

výkřiky, jez jsem slyšel v noci? To jistě křičel někdo

trpící.“

„To byl vítr,“ odvětil Felipe, dívaje se do ohně.

Vzal jsem jeho ruku do své, při čemž on, doránívaje se, že to je lichotka, usmál se tak radostně, že mne takřka odzbrojil.

Ale rychle jsem tuto slabost potlačil.

„Vítr,“ opakoval jsem, „já si však myslím, že to byla tato ruka,“ dodal jsem pozvednuv mu ji, „která mne před tím zamkla.“

Chlapec se viditelně zachvěl, ale neodpověděl ani slovem.

„Nu dobrá,“ pravil jsem, „jsem tu cizincem a hostem. Není mou úlohou vměšovati se do vašich záležitostí nebo je rozsuzovati. V tom se poradte se svou sestrou a nepochybuji o tom, že její rady budou znamenité. Ale pokud jde o mne, tak nechci být ničím zajatcem a žádám o klíč.“

Po půl hodině se dveře náhle otevřely a klíč padl na podlahu, zazvoniv lehce.

Asi po dvou dnech jsem se vrátil z procházky chvíli před polednem. Seňora

ležela natažena na slunci, dřímajíc před prahem, holubi ospale klímali na okapech a celý dům v poledním vedru klidně odpočíval. Jenom lehounký větřík vanoucí z hory proudil galeriemi a šuměl ve větvích pomoračovníků, jichž stíny se zvolna pohybovaly.

V tomto tichu mne něco nutilo, abych je také zachoval a kráčel jsem lehce přes dvůr k mramorovému schodišti. Moje noha stanula právě na nejvyšší plošince, když se dveře otevřely a stál jsem tváří v tvář Olalle. Překvapen, stanul jsem nehnuté. Její rozkošný zjev mne okouzлил. Stála v černém rámcí stínu jako drahocenný barevný kámen, její oči byly ponořeny do mých a tkvěly tam, poutajíce nás jako spoutané ruce. Okamžik jsme tak stáli, vpíjejíce se jeden do očí druhého a slavíce tak zasnoubení duší. Nevím, jak dlouho to trvalo, než jsem se probudil z tohoto opojení a ukloniv se spěšně, vystoupil jsem na horní schodiště. Ona stála nepohnutě sledujíc mne svýma velikýma, žíznivýma očima. A jak

jsem ji zmizel s očí, připadlo mi, jakoby zbedla a zmizela.

Když jsem vešel do své místnosti, otevřel okno a vyhlédl ven, neuměl jsem si vysvětliti, jaká změna se to stala s horami, že tak zářejí a zpívají pod širým neben. Viděl jsem ji — Olallu! A kamenné pláně odpovídaly: Olalla! A hluchý nezměrný azur odpovídal: Olalla! Bledá světice mých snů zmizela navždy a její místo zaujala dívka, na níž Bůh vyplýval nejbohatší barvy a nejkrásnější energie života a učinil ji hbitou jako jelena, štíhlou jako srnu a prozářil ji světlem duše.

Napjetí jejího mladého života, svěžího jako lesního zvířete, přešlo na mne. A její duše, která se na mne dívala jejima očima, si podmanila mou, ovládla mé srdce a drala se na mé rty ve zpěvu. Prošla mými žilami a byla jedno se mnou.

Nemohu říci, že by toto nadšení bylo ochablo, ba spíše má duše byla jím i nadále zajata jako v silném hradě a obležena studenými starostlivými úvahami.

Miloval jsem ji na první pohled a to s horoucností, jež až do té doby mi byla cizí.

Co se mělo státi? Byla dcerou tohoto těžce postiženého domu, dcera seňory, sestra Filipova a nesla toho stopy i na své kráse. Měla lehkost a pružnost Filipovu, jsouc rychlá jako šíp, lehká jako rosa a tak jako matka zářila skvělými barvami. Nemohl jsem se přece nazývati bratrem toho polosmyslného chlapce a zvat matkou tu nehybnou, třebaš rozkošnou hračku s pošetilýma očima, jež mi nyní připadaly jako něco hanebného?

A nemohl-li jsem se s ní oženiti, co tedy? Byla očividně bez pomoci a bez ochrany a její oči v tom jediném dlouhém pohledu, který byl celým našim rozhovorem a stykem, mi svěřily, že je právě tak slabá jako já. Ve svém srdci jsem však věděl, že studuje v té studené severní místnosti a že je pisatelkou těch smutných veršů. A to by odzbrojilo každého. K útěku jsem neměl sil a tak jsem se rozhodl k dalšímu pozorování.

Když jsem se obrátil od okna, spočinuly mé zraky na portrétu. Umřel pro mne jako svíčka umírá, když vzejde slunce a sledoval mne bolestnými zraky. Věděl jsem, že je tu

určitá podoba a podivoval jsem se té vytrvalosti typu v klesající rase. Ale tato podoba byla zastíněna četnými rozdíly. Vzpomněl jsem si, jak mi kdysi připadalo, že bych se s ní živou nemohl setkat a že se mi zdála spíše výtvozem malířské fantasmie než plodem skutečného života a porovnával jsem s ní obraz Olally.

Již dříve před tím jsem viděl krásky a nebyl jimi okouzlen a pociťoval jsem často přitažlivost žen, které jinak nebyly krásné kromě pro mne, kdežto v Olalle bylo vše po čem jsem toužil a neodvážil se nikdy si představití sjednoceno.

Druhý den jsem ji nespatriil. Srdce mne bolelo a oči mé po ní toužily jako lidé touží po jitrú. Ale den na to, když jsem se vracel v obvyklou hodinu, stála opět na galerii a naše pohledy se zase setkaly a objaly.

Byl bych promluvil, přiblížil se k ní, ale třebaže tak pevně tkvěla v mém srdci, přitahujíc mne jako magnet, něco mocnějšího mne zadrželo. Byl jsem schopen pouze se ukloniti a mlčky ji minout, kdežto

ona, neodpovídajíc na můj pozdrav, sledovala mne svýma vznešenýma očima.

Její obraz byl již pevně vryt v mé mysli a když jsem probíral své vzpomínky, zdálo se mi, že jsem již pronikl až do hloubi jejího srdce. Byla oblečena právě tak koketně jako její matka, projevujíc zřejmě zálibu pro živé barvy. Její šaty, které určitě sama šila, přiléhaly těsně k jejímu tělu se zvláštním půvabem. Podle zvyku ve zdejších kraji byl jejich živůtek nahoře vystřižen a přes v domě panující chudobu spočívala na jejich hnědých ňadrech zlatá mince zavěšená na stužce. Byl to důkaz její vrozené radosti ze života a její roztomilosti. Jinak však mohl jsem i v jejich očích čísti hloubku vášně a smutku, záblesky poesie a naděje, temné zoufalství a myšlenky, které byly nadpozemské. Bylo to opravdu rozkošné tělo, ale jeho obsah, duše, ukázala se hodna svého příbytku.

Mám snad nechat zvadnouti tento neporovnatelný květ v zdejších drsných horách, aby v nich nikým nespátrán předčasně zhynul? Mám snad odmítnouti

veliký dar nabídnutý mně výmluvným mlčením jejich očí? Tu byla zazděna duše. Nemám se pokusit rozbít její vězení?

Všechny pochybnosti v zápětí mne opustily. Kdyby byla dítětem samého Heroda, přece jsem si přísahal ji učinit svou. A ještě téhož večera jsem si usmyslil, že si zajistím jejího bratra. Snad jsem se na něho díval s přívětivějšíma očima, protože pomýšlení na jeho sestru mi ho zdokonalovalo. Nikdy se mi nezdál být tak příjemným. Právě ta jeho podobnost k Olalle mne s ním usmiřovala.

Třetí den uběhl opět bez výsledku. Pustá poušť prázdných hodiů. Nechtěl jsem zameškali příležitost a proto jsem se potuloval po celé odpoledne po nádvoří, kde jsem se déle než jindy bavil se seňorou. Bůhví, s jak něžným a upřímným zájmem jsem ji nyní pozoroval. A právě tak, jako k Filipovi, tak nyní i k matce jsem pociťoval občas do dřímoty a po chvilkách se opět probouzela bez nejmenších rozpaků. Tato její lhostejnost mne zarážela. Také jsem si všiml, že mění neustále svůj postoj, pociťujíc

patrně při pohybu jistě tělesné potěšení, takže jsem byl až překvapen hloubkou této pasivní smyslnosti. Žila jen svým tělem a její myšlenky končily v jejích údech, kde smyslně přebývaly. Jen jejím očím jsem nemohl uvyknouti. Pokaždé, kdykoli se na mne podívala široce rozevřenýma a krásnýma očima, které se zdály lidskému oku neproniknutelnými, pokaždé změnily se i její zornice, které se ustavičně rozšiřovaly a stahovaly. Nevěděl jsem, co mne to vlastně přepadlo, nemohl jsem nalézt jména pro ten smíšený pocit zklamání, nudy a nechuti, jenž drásal mi nervy. Pokoušel jsem se hovořit o různých předmětech, ale vždy marně. Konečně zavedl jsem řeč na její dceru. Ale i tu ukázala se býti naprosto lhostejnou. Řekla jen, že je hezká, kteréžto slovo, jako u malých dětí, bylo jejím nejsilnějším výrazem pro oceňování, ať jí jím zřejmě nevyjadřovala ani jedinou hlubší myšlenku.

A když jsem řekl, že se mi zdá, že Olalla je velmi mlčelivá, jen hlasitě zívla a odvětila, že hovor nemá žádné ceny, nemá-li člověk, co by řekl.

„Lidé mluví mnoho, až příliš mnoho,“ připojila, zírajíc na mne a rozšířenýma zornicema. Pak opět zívla a znovu mi ukázala ústa, která byla roztomilá jako hračka. Tentokráte všiml jsem si toho pokynu a opustiv ji, nechav ji jejímu odpočívání, vstoupil jsem do svého pokoje, v němž jsem usedl k otevřenému oknu, pozoruje hory a nevnímaje je, jsa ponořen do krásných a hlubokých snů, slyše hlas, který jsem dosud neslyšel.

Pátého jitra probudil jsem se a tak jasným očekáváním, že přímo to vyzývalo osud. Byl jsem si jist sám sebou, měl jsem lehkost v srdci i v nohou a rozhodl jsem se, že jí řeknu o své lásce. Ať má láska již není déle spoutána pouty mlčení, ať není již více němou věcí, která žije pouze očima jako láska zvířat, ale ať se stane duchem a vejde mezi radosti úplné lidské intimnosti. Myslil jsem na to s divokými nadějemi, jako cestovatel po El Doradu, nebál jsem se již vniknouti do neznámé a milostné země její duše.

A přece, když jsem ji potkal, zmocnila se

mne zase vášeň stejnou silou a zaplavila mi mysl. Řeč mne opustila jako dětinský zvyk, ale přistupoval jsem k ní stále blíž a blíže jako člověk trpící závratí je přitahován k okraji propasti. Ustoupila poněkud, jak jsem přicházel, ale její oči se neuhnuly a lákaly mne vpřed. Konečně, když jsem již byl od ní na dosah, zastavil jsem se. Chyběla mi slova a kdybych byl ještě postoupil, byl bych ji mohl jen mlčky přivinouti k srdci. Ale vše, co bylo ve mne zdravého a rozumného a dosud nepokořeného, bouřilo se proti takovému uvítání. Tak jsme stáli vteřinu, všechen život majíce v očích, vyměňující tyto výbuchy přitažlivosti a přece navzájem s vzdorující.

Pak s velkým napjetím vůle jsa si vědom náhlé hořkosti zklamání jsem se otočil a tiše odešel.

Jaká to síla na mně ležela, že jsem nemohl mluvit? A že ona také byla tak mlčelivá? Proč přede mnou couvala s okouzlenýma očima? Byla to láska? Nebo to byla hrubá, nevyhnutelná síla magnetu, přitahujícího ocel? Nikdy jsme spolu nemluvili, byli jsme si zcela cizí. A přece nás spojoval vliv tak

silný jako obří stisk, jenž mlčky nás pudil dohromady. Mne to naplňovalo netrpělivostí a přece jsem si byl jist, že ona je hodna lásky. Viděl jsem její knihy, četl její verse a tak poznal její duši.

Ale ona byla takřka chladná. Nevěděla o mně nic, znala pouze můj tělesný zevnějšek, byla ke mně přitahována tak jako kameny, které padají k zemi. Zákony, panující na zemi ji bez jejího souhlasu přiváděly do mé náruče. Couval jsem sání při pomyšlení na takové zásnuby a počal jsem žárlit sám na sebe. Tak jsem nechtěl být milován! A potom jsem počal tu dívku litovati. Pomyslí jsem, jak zlé musí být její pokoření, že ona studentka žijící o samotě, Filipova světice, přiznala si takovou slabost muži, s nímž dosud nevyměnila slova. A při návalu tohoto soucitu pocítil jsem novou touhu po setkání. Chtěl jsem ji uklidnit a ujistit, že její lásku plně opětuji a že její volba, byť i byla slepá, přece nepatřila muži nehodnému.

Příštího dne bylo krásné počasí. Hluboká modř klenula se nad horami, slunce jasně svítilo a vítr, který hýbal korunami stromů a

četné bučící potůčky v horách plnily ovzduší příjemnou a jemnou hudbou. V mé duši však byl smutek. Mé srdce žádalo si pohledu na Olallu. Usedl jsem na balvan na okraji nízkých útesů, které ohraničovaly vysočinu na severní straně. Odtud díval jsem se na zalesněné údolí, kam až dosud žádná lidská noha nevšlula. V tomto duševním rozpoložení, do kterého jsem nyní upadl, skoro mne těšilo, že toto místo je tak neobydleno. Jen Olalla mi chyběla a já jsem uvažoval o kráse a rozkoši být tak po jejím boku v tomto zdravém a krásném podnebí, uprostřed tak skvělé přírody. Myslil jsem na to zpočátku se slabošskou rozcitlivostí, ale pak s takovou radostí, že jsem si připadal jako biblický Samson.

A tu náhle jsem viděl, že Olalla se ke mně skutečně blíží. Vynořila se ze stínu korkových dubů a šla přímo ke mně. Vstal jsem a očekával ji. Měla chuť plnou života, ohně a lehkosti, že jsem byl až zaražen. Přes její klid jsem cítil, že by se byla nejraději ke mně rozeběhla. Oči měla sklopeny a když se

posléze zastavila přede mnou, oslovila mne, aniž pozvedla očí. Při prvním zvuku jejího hlasu jsem se zarazil. Vždyť jsem tak dlouho na něj čekal a on měl býti poslední zkouškou, kterou má láska k ní měla projiti. Byl jsem proto velmi mile překvapen, když její řeč ukázala se jinou než jejich příbuzných. Byla přesná a jasná, nijak šeptavá, jako řeč její matky. Její hlas, ač hlubší, nežli tomu bývá u žen, přece jen byl mladistvé ženy. Hovořila krásným altem, který zněl chvílemi chraptivě. Ale nejenže hovořila ke mně, hovořila také o sobě a obsah jejích slov působila mi pravá muka.

„Musíte odtud odejti,“ pravila, „a to ještě dnes!“

Její příklad zlomil má pouta a já jsem cítil, že jsem zbaven tíhy, která jako kouzlem až dosud mne opřádala. Ani nevím, co jsem jí odpověděl. Stál jsem před ní na skalnatém útesu a mluvil k ní o své lásce a líčil jí, jak jsem žil jenom myšlenkami na ni a snil toliko o její kráse. Řekl jsem jí také, jak rád opustím svou vlast, své přátele, svůj národ, jen budu-li moci navždy žiti po jejím boku.

A pak pevně se ovládnul, změnil jsem svůj tón a počal jsem ji těšiti a uklidňovati. Řekl jsem jí, že znám jejího zbožného a hrdinného ducha, s nímž vřele cítím a jemuž bych tak rád ulevil.

„Příroda,“ pravil jsem, „jest hlasem božím a lidem, kteří ho neuposlechnou, hrozí vážné nebezpečí. Byli-li jsme takto k sobě připoutáni láskou skoro zázračnou, pak je boží vůle, aby se i naše duše spojily. Šlíme,“ pokračoval jsem, „šlíme druh po druhu a byli bychom šílení odbojníci,“ zvolal jsem, „odbojníci proti samotnému bohu, kdybychom neuposlechli svých tuh.“

Potřásla jen hlavou.

„Musíte odejiti ještě dnes,“ opakovala a pak s prudkým pohybem ruky a ostrým hlasem dodala: „nikoliv, ne dnes,“ zvolala, „ale zítra!“

Po této známce nejistoty nabyl jsem opět odvahy.

Napřáhl jsem paže a zavolal ji jménem. Přiskočila ke mně a objala mne. Zdálo se mi, že hory kolem nás se hýbají a země pod

námi se chvěje. Mé žíly utrpěly mocný náraz, který mne téměř omráčil a oslepil.

Ale hned v příštím okamžiku dívka se vytrhla z mé náruče, prudce mne odstrčila a jako prchající laň zmizela spěšně mezi duby. Zůstal jsem stati na místě a volal do hor. Pak jsem se obrátil a spěchal do residence tak rychle, jako bych se vznášel na mraku. Posílala mne pryč a přece jsem měl odvahu volati ji jménem, aby spočinula na mém srdci. Byla lo dívčí slabost, které ani ona, nejvzácnější květ svého pohlaví, nedovedla se ubrániti. Mám odejiti?

Ó, nikoliv, Olallo, nikoliv!

Pták opodál jásavě zpíval, ačkoliv v této roční době bylo v horách pouze málo ptáků. Svým zpěvem nabádal, abych neztrácel odvahy.

Sluneční paprsky dopadaly na skalní plochy mocně jako kladivo na kovadlinu. Lesy jakoby doutnaly ve výhni. Pocítil jsem, jak rozkoš probíhá mými žilami. Cos živelného a drsného, prudkého a divokého v lásce, která zpívala v mém srdci, podobalo

se klíči, otevírajícímu tajnosti přírody. Dokonce i kameny, které naříkaly pod mými kroky i ty jakoby se probouzely k životu a jáso tu.

Olalla! Její dotek zrychlil a obnovil mou krev, spojil mne s tímto drsným krajem a vyzdvihl mou duši opět k oné výši, na níž lidé v tak těsném soužití lehce zapomínají. Láska mne naplnila jako hněv. Něha roztavila divokost, nenáviděl jsem, zbožňoval a miloval, litoval a uctíval Olallu v nekonečném zanícení. Tato krásná dívka zdála se mi býti článkem, který mne poutal k věcem mrtvým jako bohu.

S těmito pocity vstoupil jsem na nádvoří residence a pohled na matku stal se mi zjevením. Seděla tam jako vždy nečinná a spokojená ve slunečním světle, cele jsouc proniknuta svou pasivní rozkoší. Byla snad jediným tvorem, před nímž jsem se zastyděl za své vzrušení. A proto, jak jsem jen nejkli dněji uměl, promluvil k ní několik slov. Pohlédla na mne s výrazem nekonečné dobroty. Její hlas zněl poněkud nejasně, jakoby přicházel z říše onoho klidu, v němž neustále

dlela. Tu po prvé vnikla ve mně jistá úcta k tvoru tak neskonale šťastnému a nevinnému, že jsem se sám sebe tázal, proč jsem vlastně tak neklidný.

V mém pokoji na stolku ležel kousek onoho zažloutlého papíru, který jsem zahlédl v severním pokoji. Bylo na něm psáno rukou Olally tužkou. Když jsem jej v náhlé úzkosti zvedl, četl jsem toto:

„Máte-li soucit s Olallou, chcete-li se zachovati rytířsky k tomu, jemuž bylo tak hrozně ublíženo, pak opusťte ještě dnes tento dům. Vyzývám Vás z lítosti, ze smyslu pro čest a ve jménu toho, který za nás hříšně zemřel. Jděte!“

Díval jsem se chvíli na lístek, nechápaje smysl slov, ale pak mne zachvátil pocit hrůzy a děsu.

Slunce, jako by bylo náhle ztemnilo a já jsem se počal chvěti na celém těle. Prázdnota, která se přede mnou tak náhle rozevřela, téměř mne omráčila a zbavila smyslů. Nebylo to pouze mé srdce, nebo mé štěstí, byl to celý můj život, který byl ohrožen. Nemohl jsem ji ztratit! Stál jsem

bez hnutí a neustále si ta slova opakoval. A pak jako ve snu, přikročil jsem k oknu, natáhl ruku, aby je otevřel a vrazil do okenní tabule. Krev mi vytryskla ze zápěstí. Konečně jsem se vzpamatoval a při tisku palec na krvácející ránu. Ve svém pokoji neměl jsem nic, co se dalo na ránu přiložit a pak jsem cítil, že mám zapotřebí něčí pomoci. V duchu jsem si ihned představil, že snad pomoc naleznu u sanic Olally. Proto jsem sešel se schodů, tiskna stále palec na ráně.

Neviděl jsem však ani Olallu, ani Felipa a proto zamířil jsem k místnosti, před jejímž krbem sedávala dřímající seňora, neboť žádné vedro se jí nezdálo dostatečné.

„Odpusťte,“ pravil jsem, „vyrušují-li vás. Musím vás však prositi o pomoc.“

Podívala se na mne ospale a tázala se, co se mi přihodilo. Mezitím však, co hovořila, vtáhla ostře dech, nozdry se jí počaly chvěti a celá jakoby náhle oživila.

„Pořezal jsem se,“ pravil jsem. „a to dosti ošklivě. Hledte!“ Nastavil jsem jí ruku. z níž krev dosud hodně prýštěla.

Její velké oči se ještě více rozevřely a jejich zornice podobaly se ostrým bodům. Jako by závoj jí spadl s tváře, která nabyla pojednou výrazného vzhledu. A jak jsem tak tiše před ní stál, podivuje se jaksi jejímu vzrušení, rychle ke mně přiskočila, mrštně se sklonila a vzala mne za ruku. V příštím okamžiku chytila mne ústy za palec a hluboko kousla mne až do kosti.

Bolest, kterou mi tím způsobila, náhlý výron krve a neuvěřitelná hrůza tohoto činu současně mnou projely a proto jsem ji náhle odstrčil. Ona však nepřestávala se na mne sápati, vydávajíc zvířecí skřeky, které jsem poznal a které mne probudily oné noci. Šílenství zdvojnásobovalo její síly a já jsem téměř omdlával ztrátou krve. Hlava mi třeštila a již jsem byl přitisknut ke zdi, když Olalla vběhla mezi nás a Felipe, následuje ji velikými skoky, povalil svou matku k zemi.

Mdloby mne zachvátily, viděl, slyšel i cítil jsem vše, ale byl jsem neschopen jakéhokoliv pohybu. Slyšel jsem hluk zápasu, který se odehrával mezi matkou a synem, kteří se váleli po podlaze. Vnímám jen skřeky

onoho netvora, když se znovu pokoušel mne napadnouti. Pocítil jsem Olalliny paže kolem svého těla, při čemž mi její vlasy zahalily tvář. Se silou muže útlá tato dívka mne nazvedla a odvedla do mého pokoje, kde mne uložila na lože. Pak jsem spatřil, jak spěchá ke dveřím, otáčí klíčem v zámku a naslouchá divokým výkřikům, které dosud otřásaly celým domem. A pak lehce a rychle jako myšlenka, přišla opět ,ke mně a obvázála mou ruku, pokládajíc ji na svá prsa, bědujíc a pláčíc nad ní jako holubička. To nebyla slova, která jí při tom vycházela z úst, to byly zvuky daleko krásnější než je řeč, zvuky neskonale dojemné a něžné. A přece, jak jsem tak ležel, bolela mne v srdci i myšlenka, která zraňovala jako dýka a hryzala jako červ na květu, znesvětujíc posvátnost mé lásky. Ano, to byly krásné zvuky, vzbuzující lidskou něhu. Byla však jejich krása lidská?

Celý den odpočíval jsem na loži. Ještě dlouho však skřeky toho ženského netvora, který se potýkal se svým slaboduchým mládětem, otřásaly celým domem plníce

mne ostrým zoufalstvím a hrozným hnusem. Byly to smrtelné výkřiky mé lásky, která byla zavražděna a nejen, že byla mrtva, ale ona mne ještě k tomu krůtě urážela. A přece, ať jsem již jakkoliv o ní uvažoval, stále se objevovala jako sladký paprsek v mém nitru a mé srdce tálo nad jejím dotekem.

Hrůza, kterou jsem zažil, pochybnost o Olalle, ona divokost a zvířeckost jež prolínaly celou rodinu zahrnily se přímo v základech naší lásky. To vše, ať mne to děsilo, zaráželo a omračovalo, nemělo přec jen dosti síly, aby přetalo uzel mého zamilování.

Konečně však výkřiky ustaly a ozvalo se na dveřích jemné škrábání, po němž jsem poznal Felipa. Olalla otevřela a hovořila chvíli se svým bratrem, aniž jsem slyšel o čem. Mimo tento jediný okamžik nehnula se ode mne, sedíc brzy na pelesti mé postele, brzy klečíc a horečně se modlíc s očima na mne upřenýma. Po celých šest hodin viděl jsem její krásu a tiše pronikal její tvář. Zahlédl jsem zlatou minci zavěšenou na jejím krku. Viděl jsem, jak se její oči

zatemňují a opět jasní, když hovořila ke mne řečí nekonečné dobroty. Díval jsem se na její bezvadnou tvář a na obrysy její krásné postavy.

Posléze nastala noc a v houstnoucí temnotě mého pokoje její zjev zvolna počal mi mizeti. Ale i pak cítil jsem dotek její ruky. Ležeti takto ve smrtelné slabosti a vpíjet při tom kouzlo milované bytosti, znamenalo znovu probouzeti se k lásce, ať již byla iluse jakkoliv otřesena. Bojoval jsem sám s sebou, zavíral jsem oči před hrůzou a znovu jsem se pevně odhodlal přijati to nejhorší. Její oči mne stále vábily a volaly a každý nerv mého těla toužil a volal po ní. Teprve pozdě v noci jakási nadpozemská síla mne oživila a já jsem se probudil.

„Olallo,“ pravil jsem, „již mi na ničem nezáleží, nic již nežádám. Miluji vás!“

Poklekla a chvíli se modlila a já jsem hladově pozoroval jen její zbožnost. Měsíc vléval své světlo všemi třemi okny do místnosti, ozařuje ji matným, perlovým jasem, v němž jsem ji včera zřetelně viděl. Když vstala, pokřižovala se.

„Na mne je, abych promluvila,“ pravila, „a na vás, abyste mi naslouchal. Já věci znám, kdežto vy je jen tušíte. Modlila jsem se, tolik jsem se modlila, ahyste opustil tento dům! Prosila jsem i vás o to a vím, že byste mi byl jistě vyhověl, kdybyste vše znal!“

„Miluji vás,“ pravil jsem.

„Jste moudrý muž,“ pokračovala po chvíli, „kdežto já jsem jenom nevědomé dítě. Odpusťte mi. zdá-li se vám to snad poučováním, od té, která je tak nevědoucí jako horský strom. Ale ti, kdož se tak mnohému učili, dotkli se jen tváře vědy. Zachycují se zákonů, chápou cenu myšlenek, ale hrůza živoucích skutečností bledne v jejich vzpomínkách. My však to jsme, kteří sedíme se zlem za jedním stolem, my se pamatujeme, jsme varováni a hlídáni.“

Odejďte raději hned teď a vzpomínejte jen na mne. Tak alespoň bude můj život ve vaší paměti, život, který bude právě tak můj, jako ten, který vede v tomto těle.“

„Miluji vás,“ zvolal jsem ještě jeduou, a napřáhnuv svou zesláblou ruku, uchopil jsem její a přitiskl ji ke svým rtům, horoucuě

ji líbaje. Jenom se zachvěla ale neodporovala mi. A tu jsem viděl, že se na mne dívá poněkud zamračeně, ač ne nelaskavě, jen smutně a zaraženě. Pak se zdálo, že dospěla k rozhodnutí, neboť si přitáhla mou ruku, sklonila se nade mnou a přitiskla ji ke svému srdci.

„Zde!“ zvolala, „zde cítíte tep mého života. To srdce bije jen pro vás, je vaše. Ale patří vůbec mně? Je sice mé a já vám je mohu nabídnouti asi tak jako tuto minci, kterou mám na krku, nebo jako větev, kterou bych mohla ulomiti se stromu u vám ji podat. A přece jen není zcela mým. Jsem, nebo alespoň věřím, že jsem, na místě, na němž jsem držena jako zajatec, jsouc smýkána a trýzněna něčím, čím opovrhuji. Toto srdce uznává vás za svého pána a miluje vás, ano, miluje! Ale miluje vás snad i má duše? Nemyslím, neviní a ani si netroufám se jí na to ptáti. A přece jen, když jste ke mně promluvil, vycházela vaše slova z duše. Říkáte, že z duše byste si mne vzal, jen z duše.“

„Olallo,“ pravil jsem, „duše a tělo jsou

jedno a tak je tomu i v lásce. Co volí tělo, to duše miluje. K čemu se přimkne tělo, po tom touží duše. Tělo za tělo, duši za duši, obé si vychází vstříc, dá-li jen bulí k tomu znamení. A nižší část, lze-li totiž vůbec jednu z nich nazvali nižší, jest pouze stupněm a základem nejvyššího.“

„Viděl jste podobizny v domě mých otců?“ otázala se Olalla. „Prohlédl jste pozorně mou matku nebo mého bratra? Snad spočinuly vaše oči na obraze, který je pověšen nad vaším ložem? Ta, která sloužila za model, je již dávno mrtva a napáchala mnoho zla ve svém životě. A přece její ruka je právě jako má až do nejmenších detailů, její oči jako mé a tak i můj vlas. Co je pak opravdu mé a co vlastně jsem? Vždyť mně nepatří ani jediný rys mého ubohého těla, které milujete a pro něž se mylně domníváte, že milujete i mne, Ani jediný pohyb, který dělám, ani jediný tón mého hlasu, ani jediný pohled mých očí — dokonce ani teď, mluvím-li s tím, jehož miluji — nepatří mně, ale jiným, které byly přede mnou. Jiným, které jsou mrtvy již kolik století, do nichž byli zamilováni jiní mužové,

jež ony očarovaly svýma očima, hovoříce k nim hlasem, který vy nyní slyšíte. Ruce oněch mrtvých řídí mé nitro, jsem jen loutkou, která je musí poslouchati. Jsem jen napodobeninou rysů a vlastností druhých, které již dlouho odpočívají v hrobě a nemohou se tak již dopouštěti zla. Jsem to opravdu já, kterou milujete, můj drahý příteliv Či je to snad pouze rod, z něhož pocházím? Je to dívka, která o sobě nic neví a nemůže proto ani za sebe odpovídati, nebo je to snad proud, jehož je jen pobočným přítokem, či strom, jehož je odumírajícím plodem? Náš rod sice existuje, je starý a přece tak mladá nosím v srdci jeho osud. A právě tak, jako na jezeře jedna vlnka stihá druhou, tak i my přicházíme jeden po druhém, opatřeni v krutém výsměchu jistým druhem svobodné vůle. Ve skutečnosti jsme však jenom loutkami úplně bezmocnými a jen mluvíme o duši, ale ta se skrývá v plemenu.“

„Vzpíráte se všeobecnému zákonu,“ pravil jsem. „Vzpíráte se božímu hlasu, který je tak

přesvědčivý a mocný. Jen mu naslouchejte, jak k nám promlouvá! Vaše ruce spočívají v mých, vaše srdce bije pro mne, neznáme živly, z nichž se skládáme a jez nás spojují k sobě. Jsme k sobě připoutáni přírodním zákonem právě tak, jako ten, který velí hvězdám na obloze, by se otáčely kolem sebe, to jest zákonem vyšším, než umíme chápati.“

„Oh, můj bože,“ zvolala. „Co vám mám říci? Před osmi sty lety vládli moji předkové nad tímto krajem. Byli moudří, velcí, lstiví, ukrutní, patříce k nejvznešenější krvi španělské. Jejich prapory vlály nad bojišti, králové je nazývali svými bratřenci, jejich poddaní však, byla-li jim uchystána oprátka, nebo jestliže se vrátili a našli své příbytky v troskách, proklínali jejich jméno. Ale náhle přišla změna. Dech únavy padl na jejich lidskost a pouta povolila. Začali klesati vždy hlouběji a hlouběji, jejich duch upadl do spánku, aby jen chvilkově a časem v jejich vášni vybuchl.“

„Jejich krása,“ pokračovala dále, „se sice neustále dědila, ne však myšlenky a lidsky

cítící srdce. Setba vycházela zahalena v maso, maso pokrývalo kosti, ale bylo to maso a kosti zvířecí, zatím co duch se podobal důvtipu mouchy. Hovořím s vámi. jak mi přikazuje nutnost. Sám jste viděl, jak můj kletbou postižený rod klesal. Já stojím opodál na malé vyvýšenině, na tomto drobícím se svahu a hledím před sebe i za sebe na vše co jsme ztratili, i na to, co ještě musíme ztratiti. Mám pak já, která žije tak osamoceně v tomto mrtvém domě se svým tělem, které nenávidím, přece jen ještě přispěti k tomu, aby tato kletba se rozšířila dále? Mám snad ještě jiného strhnouti do tohoto rozpadávajícího se Stánku, v němž sama trpím? Mám předati někomu jinému tento prokletý kus lidskosti, naplniti jej novým životem, jako čerstvým jedem a vrhnouti jej jako hořící pochodeň do tváře potomstvu? Nikoliv, složila jsem sama sobě přísahu, že rod náš musí úplně zaniknouti!“

„V této hodině připravuje můj bratr vše pro vás k odjezdu. Jeho krok brzy uslyšíte na schodech a vy odejdete s ním a zmizíte tak navždy mým očím. Vzpomínejte někdy

na mne jako na dívku, které život dal velmi krutou úlohu, jež ji však přijala s odvahou. Vzpomínejte na mne jako na ženu, která vás sice upřímně miluje, zároveň však sehe tolik nenávidí, že dokonce nenávidí i svou lásku. Vzpomínejte na ženu, která vás poslala pryč od sebe, ač tolik toužila po tom, ponechati si vás jen pro sebe a navždy. Vzpomínejte na tu, která si nyní musí přát na vás zapomenouti a která bude žiti nyní ve strachu, že bude zapomenuta.“

Při těchto slovech přistoupila ke dveřím a její hlas zněl stále jemněji a slaběji. Po posledním slově zmizela a já jsem ležel zase samotný v pokoji měsícem ozářeným. Co bych udělal, kdybych nebyl spoután tělesnou slabostí, to nevím. Pocítil jsem však nesmírnou osamělost.

Netrvalo dlouho a pootevřenými dveřmi padl do místnosti červený paprsek lucerny, s nímž Felipe přicházel. Bez jediného slova zdvihl mne na svá silná ramena a snesl k bráně, před níž čekal již povoz. V záři měsíce obrysy hor se ostře rýsovaly, jako by byly

vykrojeny z papíru. Na třpytivé ploše rozsáhlé vysočiny a mezi nízkými stromy, které se zmítaly ve větru, zdvihala se temná silhoueta residence. Na její severní straně byla okna pokoje Olallina jen slabě osvětlena a když se vůz rozejel, díval jsem se na ně velmi dlouho, až zmizela za pahorky.

Felipe kráčel mlčky vedle mezka, chvílemi však zvíře zastavil a podíval se po mně. Konečně ke mně přistoupil a položil mi ruku na hlavu. V tomto doteku bylo tolik něhy a laskavosti, ha i prostoty, jako ve způsobu věrného psa, který chce svému pánu prokázati svou oddanost, že jsem vybuchl v pláč.

„Felipe,“ pravil jsem, „zavezte mne někam, kde se mne nikdo nebude na nic ptáti.“

Neodpověděl, ale otočil svého mezka, zajel kousek zpět a zabočil na jinou cestu a zavezl mne do malé horské vesnice. Jen tak matně se pamatuji na rozbřesk onoho jitra, na zastavivší se povoz, na prázdný pokojík, do něhož jsem byl dopraven a na mdlobu, která na mne padla jako mráкотný sen.

Příštího dne a po několik dalších dní seděl starý kněz často po mém boku se svou nezbytnou tabatěrkou a modlitební knihou. Po nějakém čase, když se mi má síla opět vrátila, řekl mi, že jsem na nejlepší cestě k dokonalému uzdravení a že proto musím svůj odjezd pokud možná uspíšiti. Pak, aniž by byl pronesl nějaké jméno, vzal si z tabatěrky šňupec a pohlédl na mne se strany. Nepokusil jsem se předstíratí nevědomost, věděl jsem, že mluvil s Olallou.

„Pane,“ pravil, „vy víte dobře, že vám nekladu otázek jenom ze zvědavosti. Ale jak se mají věci s onou rodinou?“

Vyprávěl mi, že jsou to velmi nešťastní a zatížení lidé, při tom velmi chudí a zanedbaní.

„Ale Olalla není zanedbaná,“ pravil jsem. „Pravděpodobně vděčí za to jenom vám a vaší laskavosti. Poznal jsem, že je moudrá a nad jiné ženy vzdělaná.“

„Ano,“ přisvědčil, „señorita je vzdělaná, ale ostatní jsou zanedbaní.“

„Matka?“ dotazoval jsem se.

„Ano, matka také,“ pravil Padre, a vzal

si nový šňupec. „Felipe je však velmi dobromyslný.“

„Matka je poněkud divná, že ano?“ podotkl jsem.

„Velmi divná,“ odvětil kněz.

„Zdá se mi, pane, že obcházíme kolem pravé věci jako kočka kolem horké kaše,“ pravil jsem. „Patrně toho víte mnohem více o mých záležitostech. Proto musíte laskavě uspokojiti mou zvědavost a prozraditi mi něco. Nechtěl byste býti ke raně upřímný?“

„Milý synu,“ pravil pomalu stařec, „chci k vám hýli naprosto upřímným a to pokud jde o věci, které jsou mi známy. Co se však týče věcí, o kterých nic nevím, tu není třeba ani mnoho diskrétnosti, abych byl přinucen k mlčení. Nechci se o něco s vámi přít, neboť vás chápu. Mohu vám jen říci, že všichni jsme v rukou božích a že Jeho cesty nejsou cestami našimi. Radil jsem se i se svými představenými, ale i ti zůstali němí. Je to prostě velká záhada.“

„Je snad sílená?“ otázal jsem se.

„Povím vám své mínění,“ odvětil Padre.

„Není, anebo jí alespoň nebyla, když byla mladá. Bůh mně odpusť, neboť se domnívám, že jsem zanedbal toto divoké jehně, protože byla dojistá zcela normální. Ale přece jen už tehdy měla k tomu znatelné sklony. Zdědila je po svém otci, který je zdědil rovněž po svých otcích a snad jenom proto bral jsem to tak na lehkou váhu. Podobné věci se však neustále šíří a to nejen u jednotlivce, ale i u celých rodin a rodů.“

„Když byla mladá,“ počal jsem a hlas mi náhle selhal, takže jen s velkou námahou jsem dokončil, „podobala se snad Olalle?“

„Uchovej Bůh!“ zvolal Padre, „aby někdo taktu smýšlel o mé svěřence! Nikoliv, nikoliv! Señorita kromě své krásy, a upřímně řečeno, velmi bych si přál, aby nebyla tak krásná, nepodobá se ani za mák své matce, když ta byla v jejím stáří. Nesnesl bych, abyste tak o ní smýšlel. Nebesa vědí, že by to však bylo lépe pro vás!“

Po těchto slovech sedl jsem na lože a úplně se vším svěřil se starému muži. Vyprávěl jsem mu o své lásce k Olalle a o jejím rozhodnutí, aniž bych se tajil svou hrůzou

a svými pochybnostmi, ujišťuje jej však, že jsem je již nadobro potlačil a prosil ho o radu.

Vyslechl mne velmi trpělivě, bez nejmenšího překvapení. Pak seděl dlouho mlčky a konečně řekl:

„Církev“ — tu na okamžik ustal a počal se omlouvati: „Zapomněl jsem, můj milý hochu, že nejste křesťan,“ pravil. „Ale ovšem ve věci tak neobvyklé nemohla by ani církev dospěti k nějakému správnému rozhodnutí. Chcete však vyslechnouti můj náhled? Señorita sama je v této věci zajisté nejlepším soudcem a být na vašem místě podrobil bych se jejímu rozhodnutí.“

Pak mne opustil a značně ochabl ve své pozornosti. A i když jsem konečně vstal a byl schopen se procházeti kolem, úzkostlivě se vyhýbal mé společnosti, asi ani ne tak pro nějakou nechť ke mně, jako spíše touže vyhnouti se nerozřešitelným hádankám.

Také vesničané se mi vyhýbali. Nechtěli mne ani prováděti po horách. Poznal jsem, že se na mne škaredí. Někteří dokonce, když mne spatřili, po křížovali se, kdykoliv jsem

se přiblížil. S počátku jsem to přičítal tomu, že nejsem jejich víry, ale přece jen nezůstala utajena hlavní příčina, totiž, že jsou ke mně proto tak odmítaví, že jsem bydlil v residencii. Rozumný muž směje se ovšem takovým pověrám, ale já byl si vědom jistého chladného stínu, který tím padl na mou lásku. Nepodařilo se mu ji sice potlačit, ale nemohu popřít, že přece jen poněkud utlumil její žár.

O několik mil na západ od vesnice našel jsem v horách průlom, jímž bylo možno zahlédnouti residencii. K tomuto hodu jsem denně putoval. Vrcholek byl korunován lesem a právě nad místem, na němž se vynořovala cesta z jeho stínů, klenul se ohromný výběžek skály, na němž se týčil kříž s Ukřižovaným v životní velikosti, s pozoruhodnými bolestnými rysy Spasitelovy tváře. Zde jsem sedával denně a pohlížel na starý dům. Často zahlédl jsem Felipa, z dálky vypadajícího jako moucha, jak se procházel na zahradě. Občas potáhla mlha tuto vyhlídku, ale záhy byla roztrhána větrem z hor. Jindy zase celá krajina byla v sluneční

záři a vyčištěna deštěm. Toto osamělé místo a výhled na dům, který můj život tak podivuhodně změnil, dohře se hodilo k mé nerozhodné náladě.

Ztrávil jsem tam celé dny, uvažuje o našem vzájemném postavení, tu se podvoluje naší sladké lásce, tu propadáváje opatrnosti, zmítaje se posléze nerozhodně mezi oběma. Jednoho dne, když jsem jako obvykle seděl na skále, spatřil jsem pojednou bodrého venkovana zahaleného v plášti. Byl to cizinec v tomto kraji a proto neznal mou pověst, neboť jinak by se mi byl dávno vyhnul. Usedl vedle mne a záhy jsme se dali do rozprávky. Mezi jiným mně vyprávěl, že byl mezkařem a že v dřívějších letech často navštěvoval tyto bory. Později šel se svým zvířetem za vojskem, uzavřel několik dobrých obchodů a nyní žije v ústraní se svou rodinou.

„Znáte lam ten dům?“ otázal jsem se náhle, ukazuje na residencii, neboť jsem se cítil znaven každou rozmluvou, která se netýkala Olally.

Pohlédl na mne, zamračil se a pokřižoval.

„Až příliš dobře,“ odvětil, „neboť tam to právě bylo, co se jeden z mých bývalých soudruhů zaprodal samému ďáblu. Chráníž nás svátá Panna před takovým pokušením! Krutě za to pykal a peče se nyní v zlých plamenech pekelných.“

Po těchto slovech zachvátil mne zvláštní tísnivý pocit, takže jsem nebyl s to odpovědět.

On však pokračoval, jako by hovořil sám se sebou.

„Ano,“ pravil, „ano, znám ten dům. Sníh ležel tehdy vysoko a v průsmyku vítr divoce skučel. Té noci vznášela se smrt nad horami a cosi daleko horšího číhalo u onoho ohniště. Chopil jsem ho za paži, seňore, a táhl jsem jej k bráně. Zapřísahal jsem ho při všem, co miloval a ctil, aby se mnou odešel. Padl jsem před ním na kolena do sněhu a viděl jsem, že byl dojat mou prosbou. Ale právě v tom okamžiku vystoupila ona na galerii a zavolala ho jménem. Obrátil se a jak ji spatřil s lampou v ruce, usmívající se a lákající ho aby se vrátil, vytrhl se mi a nechal mne státi opuštěného. Volal jsem hlasitě k bohu o

pomoc, modlil jsem se za něj, ale nic to nepomohlo, neboť jsou hříchy, které ani papež nedovede odpustiti.“

„A váš přítel?“ tázal jsem se. „Co se s ním stalo?“

„To sám bůh ví,“ odvětil inezkař. „Je-li pravda, co se proslýchá, odpovídal jeho konec hříchu, kterého se dopustil a skutečně byl tak hrozný, že člověku při pouhém pomyšlení na to vlasy na hlavě vstávají.“

„Chcete tím snad říci, že byl zavražděn?“ otázal jsem se.

„Ovšem, že byl zavražděn,“ odvětil muž, „ale jak? Je však i hřích jen o takových věcech mluvit.“

„Lidé v onom domě . . počal jsem.

On mne však přerušil v návalu divokého vzteku.

„Lidé?“ zvolal. „Jací lidé? Vždyť tam nejsou muži ani ženy, kteří tam v tom ďábelském příbytku přebývají. Cože, tak dlouho již zde žijete a dosud jste o tom neslyšel?“

Pak přitiskl ústa k mému uchu, jakoby se obával, že by i ptáci zkameněli hrůzou nad

tím, kdyby zaslechli to, co mi nyní šeptal. Co mi řekl, nebylo ovšem ani pravda, ani nic nového. Byl to pouze další přídavek nevědomých a nevzdělaných horalů k tomu, co se vyprávělo. Ale jeho dodatek mne poděsil. Ve starých dobách, jak on mínil, byla hy církev zapálila hnízdo takových upírů. Její rámě je však nyní velmi zesláblé. Jeho přítel Miguel zůstal nepomstěn lidskýma rukama a byl odevzdán daleko hroznějšímu soudu uraženého boha. To byla podle něho nespravedlnost, která musí býti napravena. Padre je již starý a bezmocný muž a snad je rovněž očarován. Ale oči jeho stáda jsou již otevřeny, aby poznaly hrozící nebezpečí. A jednoho dne a to již brzy, kouř onoho domu vystoupí k nebesům! Takový byl asi smysl jeho dosti zmatené řeči. Pak odešel.

Naplnil mne však děsem a strachem. Nevěděl jsem, co mám počít, mám-li snad varovati kněze, či donésti tuto zlověstnou novinu ohroženým obyvatelům residencie. Osud však za mne rozhodl, neboť mezitím, co jsem otálel, spatřil jsem ženskou postavu zahalenou závojem, která se rychle blížila po

pěšině. I přes to, že byla zahalena, poznal jsem ji. Každá linie, každý pohyb prozradilo Olallu. A jsa skrčen za skalním útesem, nechal jsem ji vystoupit! až na vrcholek. Pak jsem ji šel vstříc. Poznala mne, zastavila se, ale nepromluvila. I já jsem mlčel. Dlouhou chvíli dívali jsme se jeden na druhého s velkým smutkem v očích.

„Domnívala jsem se, že jste odejel,“ pravila posléze. „To jediné, co pro mne můžete udělat je, odejít. Jen to jsem na vás žádala. Víte-li pak, že každým dnem hromadíte kolem sebe stále větší nebezpečí, jak na naše hlavy, tak i na svou? V horách roznesla se pověst, že mne milujete a lidé to nechtějí trpěti.“

Poznal jsem, že byla varována a všechna tíže spadla mi se srdce. Stál jsem chvíli, dívaje se chvíli na ni a pak zas na předmět jejího uctívání, brzy na živoucí postavu kajicnice. Panující ticho bylo přerušováno jen lkavým skřekem velkých ptáků, kteří kroužili nad námi jakoby byli překvapeni nebo znepokojeni. Po chvilce Olalla opět vstala,

obrátila se ke mně, zdvihla závoj s tváře a dosud stále se opíraje o dřevo kříže pohlédla na mne vyhaslýma očima plných smutku.

„Přisahala jsem na kříž,“ pravila. „Padre sice říká, že nejste křesťan, ale pohlédněte na okamžik mýma očima a zadívejte se do tváře Kristovi. My všichni jsme jako byl on, dědici hříchu. Všichni musíme nésti minulost, která nebyla ani naší a káti se z ní. V nás všech a dokonce i ve mně hoří božská jiskra. A jako on, tak i my musíme krátkou chvíli trpěti. dokud jitro nepřinese i nám mír. Dovolte mi proto, abych kráčela samotna po své cestě. Budu tak méně osamělá, pokládajíc za svého přítele Jeho. který byl přítelem všech zarmoucených. Tak budu nejšťastnější, protože jsem se rozloučila se světským štěstím a jsem ochotna přijmouti bolest za svůj úděl!“

Pohlédl jsem do tváře Kristovi a ačkoliv nemiluji podobné obrazy a opovrhuji takovým hrubým a groteskním uměním, jehož byl produktem, přece jen něco zvláštního se mi vtisklo do duše.

Jeho tvář zírала na mne s tak smutným výrazem, ale přece paprsky svatozáře rozkládaly se kolem Jeho hlavy a připomenuly mi dobrovolnost Jeho oběti. Visel zde, korunuje skálu, jako visí mnoho křížů u cest, proto, aby marně kázal pocestným o smutných, ale ušlechtilých pravdách, že radost není cílem, ale jen náhodou, že bolest je údělem spravedlivých a že je lépe trpěti a konati dobro.

Rychle jsem se obrátil a mlčky pomalu sestupoval po svahu. A když jsem se naposled ohlédl ještě než má cesta zmizela v lese, viděl jsem Olallu, stále klečící před křížem.